

TRŽIŠTE OSIGURANJA CRNE GORE U 2017.

Insurance Market of Montenegro in 2017

Makroekonomske performanse Crne Gore, shodno pokazateljima zabilježenim u 2017. godini, značajno su bolje u dijelu realnog rasta bruto društvenog proizvoda, u odnosu na prethodnu godinu tokom koje je došlo do blagog usporavanja ekonomskog rasta. Procjenjuje se da je u 2017. godini ostvaren rast ekonomske aktivnosti od oko 4,4%, dok je pojedinačno najznačajniji rast aktivnosti zabilježen u sektoru građevinarstva (51%), sektoru turizma (10%) kao i većini vidova saobraćaja.

Na crnogorskom tržištu osiguranja na dan 31.12.2017. godine poslovalo je devet osiguravajućih društava, od čega je pet društava obavljalo poslove neživotnog osiguranja, dok je poslove životnog osiguranja obavljalo četiri društva. Tokom 2017. godine nad osiguravajućim društvom "Atlas life" AD Podgorica je pokrenut postupak dobrovoljne likvidacije, dok je "Grawe osiguranje" steklo kvalifikovano učešće u "Merkur osiguranju" AD Podgorica koje je, nakon prenosa portfelja, izbrisano iz registra aktivnih kompanija.

Tržište osiguranja Crne Gore je imalo umjerene koristi od poboljšanih ekonomskih performansi u 2017. godini.

Ukupno obračunata bruto premija neživotnog osiguranja u 2017. godini je iznosila 67,6 mil €, što predstavlja rast od 1,72%, odnosno povećanje premije u apsolutnom iznosu od 1.14 mil €. Ostvarena stopa rasta premije neživotnog osiguranja je niža u odnosu na rast generisan prethodne dvije godine, i dominantno je uslovljena promjenama na tržištu osiguranja motornih vozila.

Ukupno obračunata bruto premija životnog osiguranja u 2017. godini je iznosila 14.16 mil €, što predstavlja rast od 3,41% odnosno povećanje premije u apsolutnom iznosu od 0,46 mil €, što takođe znači usporavanje rasta koji je zabilježen u ranijim godinama.

Makroekonomski pokazatelji - Crna Gora

	2013	2014	2015	2016	2017
Stopa realnog rasta BDP-a (%)	3,30	1,8	3,2	2,5	4,4
Strane direktne investicije (mil €)	479,2	498,1	757,4	687,2	649,2
Stopa nezaposlenosti (%)	14,88	14,95	17,24	21,33	22,09

Kretanje premija osiguranja na tržištu Crne Gore					
	2013	2014	2015	2016	2017
Promjene u premiji - neživotno (%)	7,74	(-3,29)	6,92	3,83	1,72
Promjene u premiji - autoodgovornost (%)	4,88	(-0,74)	(-0,28)	7,15	(-1,03)
Promjene u premiji - životno (%)	14,8	15,44	2,94	5,96	3,41

U strukturi ukupne premije, obavezno osiguranje autoodgovornosti i dalje predstavlja najznačajniju vrstu sa udjelom od 42,52%. Drugo po važnosti je životno osiguranje sa udjelom od 17,32%, a slijede ga osiguranje imovine (12,51%), osiguranje od posljedica nezgode (12,00%), kasko osiguranje motornih vozila (6,83%), zdravstveno osiguranje (2,26%) i osiguranje opšte odgovornosti (1,79%).

Tokom 2017. godine zabilježen je pad premijskog prihoda iz osnova obaveznog osiguranja od autoodgovornosti u iznosu od 460 hiljada €, uz istovremeno značajno povećanje obima prodaje - broja polisa. Pad premije autoodgovornosti uspješno je kompenzovan rastom premije, nakon nekoliko godina stagnacije, kasko osiguranja motornih vozila, u iznosu od 505 hiljada €. Uzrok ove promjene je, sa jedne strane, konstantan, rast broja motornih vozila u Crnoj Gori, uslijed uvoza novih i polovnih automobila (u prosjeku svake godine se registruje 5,1% više motornih vozila), i, sa druge strane, pad prosječne premije obaveznog osiguranja zbog primjene bonus malus sistema. Prosječna ao premija u 2017. godini je iznosila 148 eura i to je za 7% niže u odnosu na iznos iz 2016. godine kada je prosječna ao polisa iznosila 160 eura. Imajući u vidu da je pad premije obaveznog osiguranja od 1,31% kompenzovan rastom premije kasko osiguranja, rast na tržištu neživotnog osiguranja je generisan u vrstama osiguranja u kojima je učešće i dalje nisko ali imaju značajan rast – osiguranje imovine (rast 314 hilj €; 3,17%), osiguranje nezgode (rast 205 hilj.€; 2,14%), zdravstveno osiguranje (rast 66 hilj €; 3,7%) osiguranje opšte odgovornosti (rast 195 hilj. €; 15,42%), osiguranje kredita (rast 140 hilj.€; 54,39%), putno osiguranje (rast 164. hilj.€; 21,53%).

Ukupno riješene štete na tržištu Crne Gore u 2017. godini iznose 29,52 mil € što predstavlja pad od 2,3% u odnosu na riješene štete 2016, međutim, strukturno gledano, pad riješenih šteta je zabilježen jedino kod kasko osiguranja vazduhoplova (pad od 3,26 mil €; 99%-posljedica isplaćene štete iz jednog događaja u 2016. godini) i kasko osiguranja motornih vozila (pad 111 hilj.€; 3,13%). Kod ostalih vrsta osiguranja zabilježen je rast riješenih šteta koji je u prosjeku iznosio 5,93%, a najznačajniji je u sledećim vrstama osiguranja: osiguranje imovine (rast od 1,78 mil €; 78,4%), osiguranje nezgode (rast 307 hilj; 4,3%), zdravstveno osiguranje (rast od 245 hilj €; 28,3%), osiguranje opšte odgovornosti (rast 34 hilj €; 28,4%) osiguranje kredita (rast 150 hilj €; 80,6%), putno osiguranje (rast 48 hilj €; 48,3%), osiguranje autoodgovornosti (rast 191 hilj €; 1,53%).

Stope prinosa na EURO obveznice Države Crne Gore	
DATUM EMISIJE	STOPA PRINOSA
Septembar 2010	7,875%
April 2011	7,250%
Maj 2014	5,375%
Mart 2015	3,875%
Mart 2016	5,75%
April 2018	3,375%

Sva osiguravajuća društva su tokom 2017. godine, uprkos brojim pritiscima na profitabilnost, poslovala pozitivno. Neto dobit nakon oporezivanja, neživotnih osiguranja u 2017. godini iznosi 2,71 mil €, a životnih osiguranja 2,27 mil €. Važno je napomenuti da je kod neživotnih osiguranja 52% ukupnog profita generisano iz osnovne djelatnosti (2 društva imaju pozitivan rezultat iz osnovne djelatnosti), dok je preostalih 48% generisano iz aktivnosti investiranja. Kod životnih osiguranja 100% ostvarenog profita je realizovano iz aktivnosti investiranja.

Ključni izazov za osiguravače, iz grupe neživotnih osiguranja, u narednom periodu i u uslovima nedovršene liberalizacije tržišta obaveznog osiguranja, svakako je produžena niska profitabilnost iz osnovne djelatnosti, uz istovremeni pad stope prinosa na investicije.

Profitabilnost neživotnih osiguranja u okviru osnovne djelatnosti - preuzimanje rizika i uz isključenje efekta po osnovu investiranja tehničkih rezervi i ostalih sredstava, mjerena neto kombinovanim raciom tržišta, je na niskom nivou u dužem periodu. Prosječni iznos neto kombinovanog racia tržišta, za prethodnih 5 godina iznosi 99,62% i pokazuje da crnogorska društva, u prosjeku, svega 0,38% poslovnih prihoda iz osnovne djelatnosti-preuzimanje rizika, ne alociraju na štete i troškove sprovođenja osiguranja. Tokom 2017. godine evidentiran je dodatni blagi pad stope profitabilnosti, koji je izazvan padom prihoda iz osnova autoodgovornosti (što možemo očekivati i u narednoj godini) i cjenovnim pritiskom u ostalim vrstama osiguranja uslijed intenzivne konkurencije. Međutim važno je napomenuti da su rezultati mjerenja profitabilnosti na nivou osiguravajućih društava drugačiji. Neto kombinovana racia na nivou društava se kreću čak i do 91,2%, u petogodišnjem prosjeku, što predstavlja zadovoljavajuću profitabilnost i na nivou osiguravajućih društava u okviru Evropske Unije.

I tokom 2017 godine crnogorska osiguravajuća društva su nastavila da investiraju u obveznice koje emituje Država Crna Gora, pa je zadržana visoka koncentracija državnih obveznica u investicionom portfelju tržišta (preko 80% ukupnih ulaganja). Stopa prinosa na državne obveznice je u konstantnom padu što negativno utiče na prihode iz aktivnosti investiranja i predstavlja rizik za kompanije u narednom periodu. Prethodno posebno zbog činjenice

da društva posluju u uslovima još uvijek nerazvijenog tržišta kapitala koje ograničava mogućnosti za investiranjem a da, sa druge strane, dio njih već ostvaruje loše performanse iz osnovne djelatnosti.

Glavni pokretač ekonomskog rasta Crne Gore u narednom periodu biće snažna investiciona aktivnost uslijed kapitalnih investicija za izgradnju autoputa, te investicija u oblasti turizma i energetike, gdje osiguravajuća društva za neživotno osiguranje vide priliku za rast premije. Sa druge strane, potencijalno negativan uticaj na kompletno tržište osiguranja u narednom periodu može imati nastavak mjera fiskalne konsolidacije, koje utiču na smanjenje privatne i javne potrošnje i blagi pad nivoa realnih zarada, zbog čega se projektuje usporavanje privrednog rasta Crne Gore u narednoj godini.

Imajući u vidu prethodno navedeno, prognoze razvoja tržišta tokom 2018. su neutralne, i kao takve, uz okruženje koje karakterišu niske stope prinosa, povećani zahtjevi regulatora i predstojeća liberalizacija tržišta obaveznog osiguranja, stvaraju dodatni pritisak na crnogorska osiguravajuća društva.

Sa druge strane, faktori za koje očekujemo da će u narednom periodu pozitivno uticati na profitabilnost tržišta osiguranja, su poboljšanje putne infrastrukture, gdje su u toku značajni investicioni projekti, i posljedično smanjenje frekvencije nastanka šteta u saobraćaju. Već u 2017. godini smo zabilježili pad frekvencije nastanka šteta u saobraćaju, za koji procjenjujemo da iznosi oko 4%, pa je broj prijavljenih šteta iz osnova autoodgovornosti bio na istom nivou kao i prethodne godine, uprkos činjenici da je povećan rizik u smislu da je osigurano skoro 5% više vozila nego prethodne godine. Takođe u narednom periodu očekujemo održavanje relativno niske prosječno riješene materijalne štete na vozilima, obzirom da je prosječna starost vozila na putevima u Crnoj Gori stabilna i iznosi nešto ispod 15 godina. Važno je napomenuti i da ukupno isplaćene nematerijalne štete iz osnova autoodgovornosti u prethodnom periodu nisu značajno oscilirale i činile su, u prosjeku, ispod 30% ukupno isplaćenih šteta autoodgovornosti, što daje razlog za zaključak da će se ovakvo stanje, uz moguć blagi rast, zadržati barem u kratkom roku.